

A MUNKAKÖRI TÜKRÖK SZOCIÁLIS VONATKOZÁSAI

DR. CSÖTÖNYI JÓZSEF

A FAINFORG kiadványaként jelent meg 1984-ben az erdőgazdálkodás és fűrészipari fizikai munkák korszerűsített besorolási példatára (munkaköri tükrök). A 99 „munkaköri tükröt” tartalmazó példatárat Tokodi Mihály szerkesztette. A munkaköri tükrök gondos összeállítása az ERTI kollektívájának érdeme.

Az erdészeti munkaüggyel foglalkozók alapvető segédletet kaptak kézhez a korszerű munkabesorolási példatárral. Az országos példatár 99 munkaköri tükre tudományos igényességgel összeállított adatokra épül fel. A segédlet felhasználásával az egyes vállaltoknál valamennyi előforduló fizikai munkára pontos munkaköri tükrök készülhetnek. Ezek nemcsak a vállalati munkaügyi, hanem a szociális és műszaki fejlesztési tevékenységhez, ill. tervezéshez is fontos érvanyagot szolgáltatnak.

A munkát befolyásoló munkafeltételi tényezők (A, B, C) üzemágak szerinti (I.: normál, II.: közepesen kedvezőtlen, III.: fokozottan kedvezőtlen) összevont adatait az 1. táblázat tartalmazza. Szociális vonatkozásban az alábbiak:

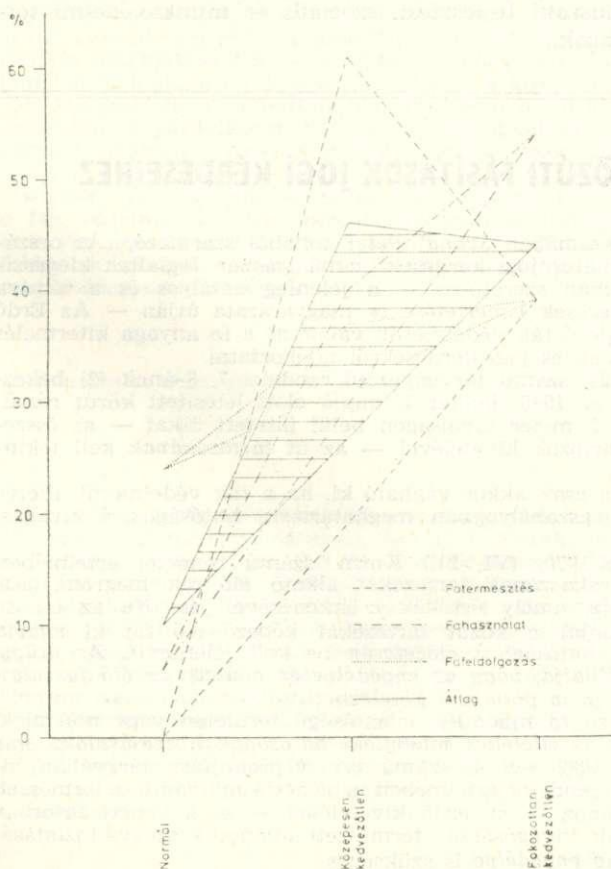
A munkát befolyásoló munkafeltételi tényezők %

1:501104

Üzemágak munkaköri tükre	A		A Össz.	B				B Össz.	C				C Össz.
	fizikai tény.			pszichikus tényezők					Fizikai környezeti tény.				
	Dinamikus	Statisztikus		Koncentrációs figyelen	Koncentrációs tónia	Veszély	Kellé- metl. tényezők		Klíma	Zaj	Vibráció	Egyéb	
PATERVÉSZTÉS	31	14	45	13	-	11	7	31	10	8	5	1	24
I.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
II.	40	96	46	7	-	76	100	61	100	8	77	100	61
III.	60	44	52	93	-	24	-	39	-	92	23	-	39
PANASZMENTÉS	30	17	47	12	-	14	6	32	9	7	5	-	21
I.	17	-	8	-	-	-	5	2	-	20	26	-	12
II.	5	17	11	5	-	29	95	43	100	15	42	-	65
III.	78	83	81	95	-	71	-	55	-	65	32	-	23
PAPÉLDOLGOZÁS	27	15	42	13	1	12	3	29	8	11	4	6	29
I.	30	15	22	4	-	11	52	22	11	24	48	25	26
II.	7	22	15	-	-	37	48	28	89	14	52	75	59
III.	65	65	65	96	100	52	-	50	-	62	-	-	15

- *Fizikai terhelés* (dinamikus, statikus): a fatermesztésben és fahasználatban nagy a fizikai terhelés aránya, a termelés kedvezőtlen, ill. fokozottan kedvezőtlen körülmények között folyik, a végzett munka nehéz fizikai munkának minősül. A munka jellege a gépesítést, a dinamikus terhelés ellensúlyozása pedig az energiapótlást, azaz a napi egyszeri, kalóriadús, meleg főtt étel biztosítását indokolja.
- *Pszichikus tényezők* (koncentrált figyelem, monotonía, veszélyhelyzet, egyéb kellemetlen tényezők): együttes hatását mérlegelve, a munkára való alkalmasság fokozottabb figyelembevételét teszik szükségessé, különösen a fatermesztésben és a fahasználatban. Ebben fontos szerepe van az üzemegészségügyi szolgálatnak a gondos alkalmassági vizsgálatok elvégzésével.
- *Fizikai környezeti tényezők* (klíma, zaj, vibráció és egyéb fizikai, vegyi és porártalmak): a korszerű munka- és védőruházattal, védőfelszerelésekkel és az alapvető szociális normákat biztosító szociális berendezésekkel való ellátást teszik szükségessé, különösen a fatermesztésben és a fahasználatban.

A munkák szakmai tartalmát a 2. táblázat tartalmazza. A szakmai tartalom elemzéséből pedig képzési (képességfejlesztési) feladatok adódnak, különösen a szakmunka arányának növelése érdekében, a fatermesztésben és a fahasználatban.

A főbb üzemágak munkafeltételei

Üzemágak megnevezése	Szakmai tartalom				
	Szerep munka	Botan. munkák	Biológ. munkák	Szakt. munkák	Össze-tett sz. munka
FATERMESZTÉS	7	40	40	13	
FAHASZNÁLAT	2	50	31	17	
FAFELDOLGOZÁS	30	15	30	22	3

Az ábra a főbb erdészeti üzemágak munkafeltételeit szemlélteti. Kitűnik, hogy a fahasználati és fafeldolgozási üzemág munkafeltételei az átlaghoz közel azonosak, míg a fatermesztési üzemág munkafeltételei a legkedvezőtlenebbek. Az utóbbi bizonyára módosítja a fakitermelő munkákról alkotott eddigi felfogásunkat. A fatermesztésben dolgozók szociális ellátását pedig kiemelt szociálpolitikai feladatnak kell minősíteni az igen kedvezőtlen munkafeltételek miatt.

Az erdőgazdasági munkák munkaköri tükreinek elemzéséből következően összetett technikai (gépesítés), szociális (képzés, üzemegészségügy) és munkavédelmi teendők adódnak. A konkrét teendők megfogalmazása a vállalati középtávú, illetve az éves műszaki fejlesztési, szociális és munkavédelmi tervek egyes tervfejezetébe tartozik.

HOZZÁSZÓLÁS A KÖZÜTI FÁSÍTÁSOK JOGI KÉRDÉSEIHEZ

Az Erdő 1987. szeptemberi számában Szandi Péter tollából származó, „Az országos közutak fásításával kapcsolatos jogi kérdések” című írásban foglaltak kiegészítése szándékával az alábbiakban szeretném — a jelenleg hatályos és a témára vonatkozó jogszabályi rendelkezések ismertetése és magyarázata útján — Az Erdő olvasóit a közút tartozékát képező fák védelméről, valamint a fa anyaga kitermelés utáni tulajdonával kapcsolatos egyes jogi kérdésekről tájékoztatni.

Az utakról szóló, 1962. évi 21. számú törvényerejű rendelet 7. §-ának (2) bekezdése értelmében külterületen az 1945. január 1. napja előtt létesített közút részsú-jének külső szélétől számított 2 méter távolságon belül ültetett fákat — az össze-függő üzemi gyümölcsöshöz tartozók kivételével — az út tartozékának kell tekinteni.

A közút tartozékát képező fa csak akkor vágható ki, ha a fák védelméről, illetve a természetvédelemről szóló jogszabályokban meghatározott hatóságok a kivágást engedélyezték.

A fák védelméről szóló, 21/1970. (VI. 21.) Korm. számú rendelet értelmében tilos a közutak külterületi szakaszának tartozékát alkotó élő fák megrongálása, pusztítása vagy olyan kezelése, amely értékük csökkenésével jár. Ha az élő fa tulajdonosa (kezelője, használója) a közút tartozékát képező élő fát ki akarja vágni, e szándékát az ügyi hatósághoz előzetesen be kell jelentenie. Az ügyi hatóság a fa kivágását megtilthatja, vagy az engedélyezés mellett az élő fa tulajdonosát (kezelőjét, használóját) a fa pótlására kötelezheti.

Ha a közút tartozékát képező fa műemlék jelentőségű területen vagy műemléki környezetben áll, kivágásához az illetékes műemléki hatóságok hozzájárulása, míg a természetvédelemről szóló, 1982. évi 4. számú tvr. végrehajtása tárgyában kiadott, 8/1982. (III. 15.) MT. sz. rendelet értelmében a védetté nyilvánított természeti területen bármely fa kivágásához — az erdő kivételével — és a védett fasorban levő, továbbá egyes védett fák kivágásához, természeti állapotuk megváltoztatásához a természetvédelmi hatóság engedélye is szükséges.